

V letošním čtvrtém čísle bulletinu přinášíme novinky o dění v asociaci a zprávy z proběhlé konference ČAPV 2021. Najdete zde také informace o dalších konferencích, aktuálních číslech časopisů, jejich výzvách pro autory či o nových knihách. S přáním pěkných podzimních dní

Výbor ČAPV

1. Úvodní slovo

Bulletin umožňuje sdílet to, co se v posledním období odehrálo, ale může sloužit také jako zdroj inspirace pro budoucí vědecko-výzkumnou práci členů ČAPV. K podobnému účelu jako bulletin slouží také webové stránky asociace (www.capv.cz), které prošly v letošním roce zásadní proměnou, ale řada úprav se ještě v nejbližších týdnech chystá. Další změnou, kterou přinesl rok 2021, byla nebývale velká dotační podpora od RVS při AV ČR, jež umožnila změnit koncepci seminářů předcházejících výroční konferenci, letos poprvé organizovaných výborem ČAPV.

V pondělí 13. září 2021 proběhly dva online semináře. První byl realizován díky členství ČAPV v EERA; kolegové ze Skotska G. Head a S. McKinney se celý den na platformě SpatialChat věnovali 14 začínajícím výzkumníkům z různých pracovišť ve snaze podpořit je v akademickém psaní. Druhý odpolední seminář vedl Olcay Sert, jenž s účastníky sdílel své zkušenosti z pozice editora časopisu Classroom Discourse. Diskuse se účastnilo dalších 16 studentů a výzkumníků v různých fázích profesní dráhy. Účastníci obou workshopů byli následně požádáni o online zpětnou vazbu a někteří otevřeně sdíleli i své postřehy; mezi opakující patřilo rovněž ujištění, že „i rodilí mluvčí mají problémy s jazykovou stránkou textu“. Se získanými podněty bude výbor pracovat při organizování workshopů v dalším roce, např. zachováním zahraničních hostů a angličtiny jako komunikačního jazyka alespoň u části workshopů. Materiály z workshopů jsou dále zpracovávány, částečně byly a budou sdíleny také s asociací EERA.

Dovolte mi na tomto místě poděkovat nejen aktivním účastníkům workshopů, ale rovněž studentům, kteří se podíleli na jejich organizaci. Speciální poděkování pak směřuji ke dvěma kolegům: Vítku Dočekalovi a Františku Tůmovi za jejich práci na tomto pilotním ověřování nové koncepce.

V následujících dvou dnech proběhla tradiční výroční konference, která se ve své odborné části opírala o inovovanou podobu recenzního řízení. Poděkování je tak nutné opakovaně směřovat k RVS při AV ČR za poskytnutí finančních zdrojů, ke všem recenzentům, ale také ke všem kolegům, kteří se podíleli na přípravě a organizačním zajištění našeho výročního setkání. Zvláštní poděkování bych ráda věnovala Romanu Švaříčkovi a Hance Voňkové za jejich práci na recenzním řízení a na organizování konference.

Dne 14. září 2021 jsme se mimo jiné mohli osobně sejít na členské schůzi, zápis z jednání je dostupný na webových stránkách asociace. V místnosti se ale sešlo poměrně málo členů (na hranici minima vyplývajícího ze Stanov ČAPV), a proto se do budoucna otevírá otázka, zda neupravit stanovy tak, aby umožnily hybridní podobu účasti na členské schůzi.

Na společenském večeru byly slavnostně vyhlášeny výsledky Soutěží ČAPV. Velké poděkování směřuji k Martinovi Chválovi za přípravu a koordinaci celého procesu soutěží. O výsledcích si můžete přečíst jak v tomto bulletinu, tak na stránkách asociace.

Ukončením konference ale práce výboru zdaleka nekončí. Již nyní probíhají práce na přípravě 30. ročníku, a to jak v otázce organizace konference, tak v rovině chystané knižní publikace a videí vyzdvihujících metodologický přínos a společenskou relevanci kvalitních pedagogických výzkumů členů ČAPV. Podněty pro organizaci naší konference přineslo celodenní jednání organizace EERA, jenž se konalo 24. září 2021 a na němž se mimo jiné řešila také výroční online konference EVER Geneva 2021; ta sestávala ze 40 souběžně probíhajících sekcí, kterých se – i přes pokles celkového počtu příspěvků o zhruba 30 % – zúčastnilo 2380 výzkumníků z 65 zemí. 664 z nich po konferenci vyplnilo evaluační dotazník, jehož výsledky nabízejí paralelu s letošní výroční konferencí ČAPV: nejvíce si účastníci obou konferencí cenili času a možnosti diskuze u konkrétních příspěvků v jednotlivých sekcích. Zpětná vazba z Genevy ale také ukázala, že v méně formálních bodech programu nebyla možnost diskuze i přes zajištění dostatečného množství online příležitostí tak úplně využita. Osobní setkávání umožňující neformální rozhovory v průběhu pedagogicky zaměřených odborných setkání se proto stále jeví jako důležitý aspekt, jenž je nutné do jejich pořádání zahrnout.

Za dosavadní osobní setkávání děkuje a na další se těší

Jana Poláková Vašátková

2. Ohlédnutí za konferencí ČAPV 2021, Brno

Výroční konference ČAPV 2021 s podtitulem *Na cestě ke spravedlnosti ve vzdělávání: pedagogický výzkum pro lepší praxi a politiku* se nesla v duchu otevřených diskusí, kritické zpětné vazby i přátelských setkání. Atmosféru konference, za níž na brněnskou Masarykovu univerzitu přijelo 150 účastníků a dalších více než 20 účastníků se připojilo online, zachycují fotografie zveřejněné na webových stránkách univerzity (<https://is.muni.cz/go/foto>). Program konference se skládal ze dvou workshopů o akademickém psaní, dvou plenárních referátů přednesených prof. Miladou Rabušicovou a prof. Andreasem Schleicherem, neformální Kávy s členy výboru, posterové sekce s 24 postery, pěti bloků tradičních sekcí o 76 příspěvcích, tří symposií a nově i tří kulatých stolů. Tradiční společenský večer se odehrál v reprezentativních prostorách hradu Špilberk, v nichž k dobré náladě přispělo jak teplé letní počasí, tak udílení cen ČAPV (ocenění najdete na nových webových stránkách asociace v sekci *ČAPV oceňuje*). Záštitu nad konferencí převzali děkan Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, prof. Milan Pol, a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Konečně, výstupem z konference je sborník příspěvků o 511 stranách, dostupný pod následujícím odkazem: <https://is.muni.cz/go/capv.sbornik>.

Týden po konferenci byl všem zaslán evaluační dotazník, který vyplnilo celkem 73 účastníků. Děkujeme za velké množství komentářů, ze kterých vybíráme jen ty často frekventované, rozdělené do tří kategorií.

Za nejpřínosnější části konference byly považovány sekce, kulaté stoly, obě plenární přednášky, symposia, posterová sekce, společenský večer, sborník a workshopy. Účastníci vyzdvihovali především vědeckou hodnotu diskusí, sociální rozměr neformálních setkání, výbornou organizaci a hladký průběh konference, variabilitu témat příspěvků, dostatečné množství informací o konferenci, zlepšení podmínek pro prezentaci posterů či zavedení recenzního řízení v gesci výboru ČAPV.

Mezi kritickými připomínkami se objevily poznámky o nedostatku občerstvení na společenském večeru, lepší přípravě na technické problémy účastníků připojujících se online do prostředí MS Teams či nutnosti jasněji prezentovat směřování asociace na její plenární schůzi.

Účastníci také přišli s několika nápady, mezi které patří možnost využít systém EasyChair i v dalších letech, otázka delších sekcí s více příspěvků, více času pro kulaté stoly, lepší pozice posterové sekce v rámci programu a ponechání místnosti s postery otevřené po delší dobu, více možností pro networking, umožnění hybridní formy také v době post-covidové či ponechání systému jednoho českého a jednoho zahraničního plenárního referátu.

Děkujeme všem účastníkům, kteří si na vyplnění evaluačního dotazníku našli čas. Připomínky dozajista korigují směřování budoucích konferencí, ačkoli není vždy snadné uspokojit všechny hlasy, neboť jsou občas v přímém rozporu. Příkladem budiž jeden komentář ke snížení počtu dní trvání akce na dva a druhý ke zvýšení délky dokonce na dní pět.

Ještě větší díky si ovšem zaslouží všichni recenzenti a vystupující, kteří se postarali o vysokou vědeckou úroveň konference, a všichni studenti a akademici, kteří malým i velkým dílem přispěli k velmi dobré kvalitě organizační stránky 29. výroční konference ČAPV.

Za organizační výbor Roman Švaříček a Hana Voňková

3. Ocenění ČAPV v roce 2021

Česká asociace pedagogického výzkumu se snaží upozorňovat na publikace členů ČAPV, které vynikají kvalitou výzkumné práce a její prezentace, popřípadě otevírají nová výzkumná témata nebo přinášejí metodologické inovace. Od roku 2012 proto uděluje jednou ročně při příležitosti výroční konference Cenu ČAPV za významnou publikaci. V porotě, rozhodující o cenách, letos zasedli následující kolegové a kolegyně: Jiří Mareš (LFHK UK, Hradec Králové), Petr Najvar (PdF MU, Brno), Iva Stuchlíková (PF JU, České Budějovice), Jana Poláchová Vaštatková (FF UP, Olomouc), Petr Urbánek (TUL, Liberec) a Adriana Wiegerová (FHS UTB, Zlín). Tajemníkem soutěže a poroty byl Martin Chvál.

V roce 2021 byla v Brně udělena následující ocenění:

V kategorii Recenzovaná stať v českém či slovenském periodiku byla udělena cena za text:

- Švaříček, R., Straková, J., Brom, C., Greger, D., Hannemann, T., & Lukavský, J. (2020). Spolupráce rodiny a školy v době uzavřených základních škol. *Studia Paedagogica*, 25(3), 9–41. doi: <http://dx.doi.org/10.5817/SP2020-3-1>

V kategorii Monografie nebo jiná neperiodická publikace (v libovolném jazyce) získala ocenění kniha:

- Smetáčková, I., Štech, S. a kol. (2020). *Učitelské vyhoření. Proč vzniká a jak se proti němu bránit*. Portál.

V kategorii Junior získal ocenění článek:

- Šlapalová, K., & Hladó, P. (2020). „Už mě to tam nebavilo“ – absentérství žáků středních odborných škol v kontextu odpoutávání se od školy. *Orbis scholae*, 14(1), 81–99. <https://doi.org/10.14712/23363177.2020.12>

V kategorii Recenzovaná stať publikovaná v zahraničním periodiku (v anglickém, německém či francouzském jazyce) byly nominovány pouze dvě publikace, proto cena nebyla udělena. Nominované texty budou automaticky zařazeny do hodnocení v příštím roce.

Všem oceněným gratulujeme a členům poroty děkujeme za posouzení všech nominovaných textů (v oceněných kategoriích bylo nominováno od tří do sedmi publikací). Rovněž děkujeme všem, kteří si všímají kvalitních publikací kolegů a zasílají nominace do naší soutěže.

Oceněné texty z minulých let i podrobněji popsaná pravidla vyhodnocování nominovaných textů najdete na webových stránkách ČAPV.

Martin Chvál

4. Nejlepší poster na konferenci ČAPV 2021

Posterová sekce je již tradiční součástí konferencí ČAPV. Na letošní konferenci bylo přihlášeno více než dvacet posterů s rozličnými tématy. Komise ve složení Hana Voňková, Tomáš Čech, Dana Knotová, Stanislav Michek a Jan Pícek hodnotila postery s ohledem na následujících pět kritérií: originalita, kvalita příspěvku, vědecký přínos, vhodnost použitého výzkumného designu a kvalita zpracování dat.

Zvítězil poster Prekoncepce o internetu u žáků 5. a 9. třídy základní školy autorů Anny Yaghobové, Kateřiny Zábrodské a Cyrila Broma. Autorům gratulujeme!

Hana Voňková

5. Zpráva z jednání výboru ČAPV

Ve dnech 6. 9. a 5. 10. se uskutečnila online jednání členů výboru ČAPV. Na schůzích byly projednány tyto body:

1. Přípravy konference ČAPV 2021 (hodnocení posterů, ocenění ČAPV, body jednání pro členskou schůzi, atd.) a její vyhodnocení.
2. Koncepční a organizační přípravy konference ČAPV 2022 (termíny, recenzní řízení, témata, workshopy, plenární řečníci, atd.)
3. Aktualizace webu ČAPV, sborníky z konferencí na webu ČAPV.

Další schůzka členů výboru proběhne 4. listopadu online.

Za výbor ČAPV

František Tůma

6. Víťáme nové členy ČAPV

Mgr. Lenka Karásková

Pracoviště: Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, Katedra andragogiky, sociologie a kulturní antropologie

Obor: andragogika

Zaměření: dějiny andragogiky, kurikulum

7. Ocenění GAČR

Excelentní vědci a vědkyně obdrželi 30. září Cenu předsedy Grantové agentury České republiky (GA ČR) za mimořádné výsledky při řešení grantových projektů, kterou letos výjimečně předala místopředsedkyně GA ČR Stanislava Hronová. Prestižní ocenění za nejlepší základní výzkum obdržela také Klára Šedřová (Masarykova univerzita), řešitelka projektu *Vztah mezi charakteristikami výukové komunikace a vzdělávacími výsledky žáků*.

Gratulujeme!

8. Výzva ke členům ČAPV – zahraniční publikace pro anglický bulletin

Pro první anglicky vydávaný bulletin (5/2021) připravujeme soupis anglicky psaných textů vydaných členy ČAPV. Anglicky psané číslo nám umožní jednak přinést souhrn zajímavých a důležitých textů vydaných členy ČAPV v zahraničí, jež se do bulletinu tradičně nedostanou, jednak tím zpřístupníme výzkum prováděný členy ČAPV lidem, kteří nemluví česky – ať už jde o další členy ČAPV, či o zahraniční čtenáře.

Protože se jedná o první podobný přehled, zvolili jsme období 2018–2021 (včetně). Vyzýváme tímto členy, aby prostřednictvím níže přiloženého formuláře odeslali informace o svých publikacích vydaných v zahraničí. Při zvažování, co zahrnout, prosíme o zohlednění následujících bodů: (1) jedná se o kvalitní recenzovanou publikaci typu odborný článek nebo monografie, (2) prvním nebo druhým autorem je člen ČAPV s platným členstvím v roce 2021, (3) vkládaná publikace je Vaše a (4) se spoluautory jste dohodnuti, kdo publikace do formuláře vloží, abychom předešli vzniku duplicit.

Citační řádky odesílejte v souladu s normou APA (7. vydání). Má-li vkládaná publikace přiřazené DOI nebo je-li dostupná z internetu, zahrňte prosím tyto identifikátory do odesílané citace, aby byla publikace pro čtenáře lépe dostupná. Publikace odesílejte po jedné prostřednictvím následujícího formuláře, a to nejpozději do 14. 11. 2021.

<https://forms.gle/TmSanZzb6bjdFqjL7>

KONFERENCE – SEMINÁŘE – WORKSHOPY

1. Konference a letní školy v ČR

- Konference ČAPV se v roce 2022 uskuteční v kampusu Open Gate v Babicích ve dnech 29. – 31. 8. 2022. Více informací se brzy objeví na stránce <http://capv.cz/>.
- Konference QAK 2022 - *Vykloubený svět: Jak může kvalitativní výzkum napomoci řešení palčivých otázek dnešní společnosti?* se uskuteční v Olomouci ve dnech 2. – 3. 2. 2022. Termín pro přihlašování příspěvků je 2. 1. 2022. Více informací na <https://qak.upol.cz/>.

2. Konference a workshopy v zahraničí

- Konference ICOP L2 (*Interactional Competences and Practices in a Second Language*) proběhne ve dnech 8. – 10. 9. 2022 v Barceloně. Termín pro podávání přihlášek je 17. 1. 2022, viz <https://tefluab.wixsite.com/icop-l2-2022>.
- Konference ECER 2022 proběhne v arménském Jerevanu ve dnech 23. – 26. 8. 2022. Přihlášky bude možné podávat od letošního prosince do 31. 1. 2022, viz <https://eera-ecer.de/ecer-2022-yerevan/>.
- Letní škola "Research design from scratch: Making sense of the whats, whos and hows of your investigation" v rámci EERA proběhne v portugalském Portu ve dnech 11. - 15. 7. 2022. Přihlášky lze podávat od 15. 11. do 31. 1. Více informací na <https://eera-ecer.de/seasonschools/eera-summer-school-2022/>
- Konference *Comparative School Counseling*, kterou pořádá Bulgarian Comparative Education Society (BCES), se uskuteční online ve dnech 21. – 24. 3. 2022. Přihlašování příspěvků probíhá do 15. 2. 2022, viz <https://csc-conf.one/>.
- Výroční konference *International Council for Teacher Education (ICET)* byla přesunuta na příští rok (červen 2022, Bath Spa University). Více na https://www.icet4u.org/upcoming_world_assembly.php.
- Konference CIES (*Comparative and International Education Society*) s tématem „Illuminating the Power of Idea/lism: Elevating ourselves in time, place, and possibility“ se uskuteční 18. – 22. 4. 2022 v Minneapolis, USA. Více informací na <https://cies2022.org/wp-content/uploads/2022-final-cies-theme.pdf>.

ČASOPISY: PRÁVĚ VYCHÁZÍ

1. Vybrané české odborné recenzované časopisy

NOVINKA: E-pedagogium 2/2021

"Šli takzvaně do první linie": Ředitelé o důležitosti asistentů pedagoga ve vzdělávání romských žáků během pandemie Covid-19 (Zbyněk Němec); Faktory emoční inteligence, které pomáhají učitelům zvládat emocionálně náročné situace a posilují efektivní pedagogickou komunikaci (Alena Jůvová, Ondřej Duda); Vliv vzdělávacího programu Paralympijský školní den na postoje spolužáků k žákům s tělesným postižením (Jakub Řičica, Ladislav Baloun, Ondřej Ješina, Ilona Pavlová, Martin Kudláček); Historické kořeny českého znakového jazyka:

První polovina 19. století (Lenka Okrouhlíková); Příprava jedinců na odchod z institucionální péče z perspektivy ředitelů dětských domovů (Tomáš Čech, Veronika Štenclová); Učební materiály využívané při výuce práva na gymnáziích (Zdenka Nováková, Jitka Tržilová).

<https://e-pedagogium.upol.cz>

NOVINKA: Pedagogika 3/2021

Monočíslo *Možnosti využití pedagogického výzkumu pro vzdělávací politiku*: Přehledová studie výzkumů předškolního vzdělávání v České republice v letech 2011–2020 (Zora Syslová, Veronika Najvarová); Pád kariérního systému pro pedagogické pracovníky v roce 2017 – případová studie vzdělávací politiky (Stanislav Michek, Vladimíra Spilková); Intervence české vzdělávací politiky ve vztahu k výzkumně doloženým poznatkům a doporučením: případ požadavků na kvalifikaci učitele (Vladimíra Spilková, Irena Reimannová); Profesionální učitelství a reflexe studentského portfolia (Hana Lukášová); Výzkum, experti a politici – podivuhodný život ideje inkluzivního vzdělávání v ČR (Stanislav Štech); Cesta k inkluzivní škole: Případová studie proměny tří škol (Karin Marques); Hodnocení vzdělávacího přínosu škol pomocí přidané hodnoty: srovnání čtyř evropských zemí (Eva Potužníková); Únik ze spádových škol: obavy rodičů z „běžné školy“ při nástupu dítěte do 1. třídy (Radka Smith Slámová); Z výzkumu společného vzdělávání v mateřských školách – podněty pro tvůrce vzdělávací politiky (Helena Hejlová, Anna Tomková).

<https://ojs.cuni.cz/pedagogika>

NOVINKA: Studia paedagogica 3/2021

(Klíčové) kompetence v českém vzdělávání: Proč si navzájem nerozumíme? (Tereza Češková); Motivace k učení se angličtině ve vztahu ke známám a studijním aspiracím u žáků základních škol (Ondřej Papajoanu, Hana Voňková, Kateřina Vlčková); Výzva, nebo nemožná mise? Tranzice k online výuce v době pandemie covid-19 očima vysokoškolských učitelů (Klára Šedřová, Barbora Nekardová, Katarína Rozvadská); Vzdělávací systém a československá verze přestavby (1987–1989): analýza, kritika a návrhy na reformy v kontextu ideologie a krize (Oto Polouček, Jiří Zounek); Vliv věkového uspořádání tříd na edukaci v mateřských školách (Zora Syslová, Eva Nováková, Veronika Najvarová), Míry věčné významnosti s intervaly spolehlivosti a ukázky jejich využití v pedagogické praxi (Petr Soukup, Petr Trahorsch, Vlastimil Chytrý), Co budeme dělat zítra? Pokusíme se přežít! Vzdělávání doma v době koronavirové pandemie z perspektivy matek (Daniela Šimková).

<http://www.studiapaedagogica.cz>

Orbis scholae 3/2020

Studie: Vývoj globálního diskurzu vzdělávací politiky a nové sociální funkce předškolního vzdělávání (Ondřej Kaščák); If It Were Not Exceptional, We Wouldn't Have Chosen It: Institutional Habitus of Two Nursery Schools (Lucie Jarkovská); Kulturní kapitál a maturitní zkouška: analýza školních seznamů literárních děl (Ondřej Špaček); Vliv akademického optimismu na výsledky žáků středních škol (Jana Straková, Jaroslava Simonová, Petr Soukup); Mýty o prosociálnosti, výchově charakteru a etické výchově (Martin Brestovanský).

<http://www.orbisscholae.cz/>

Pedagogická orientace 3/2020

Studie: Mikrovučování jako prostor pro implementaci vrstevnického hodnocení do přípravy studentů učitelství (Lukáš Rokos); Spolu, a přece odděleně: podoba částečně diferencovaného vzdělávání na druhém stupni ZŠ optikou učitelů (Jana Navrátilová); Geneze a současné postavení profese asistenta pedagoga v podmínkách českého školství (Lenka

Ďulíková). Diskuse: V rozhovoru nad rozhovory o pomáhajících profesích s Janem Slavíkem (Tomáš Janík, Vlastimil Švec); Možnosti, perspektivy a úskalia integrácie pedagogiky M. Montessoriovej a digitálnych technológií (Matej Slováček).

<https://journals.muni.cz/pedor>

Sociální pedagogika 1/2021

Studie: Causes, consequences and control of student protests (Adams Ogirima Onivehu); Erasmus staff exchanges: A critical exploration of intentions and effects (Paul G. Nixon); Creating a positive elementary school climate based on cooperation between the form teacher, headmaster and social pedagogue (Lucie Blašíková); The resilience of high school students, analysis of compensatory measures, and preferred strategies for coping with adverse situations (Lucie Nečasová). Diskuse: Teaching protest and pressure as participation (Paul G. Nixon, Robin Metiary); Ulrikes are here with us: A few notes on the text Teaching protest and pressure as participation (Radim Šíp); Social pedagogues and social workers in primary school (Lucie Blašíková, Helena Grecmanová, Miroslav Dopita).

<http://soced.cz>

2. Časopis partnerské Evropské asociace pedagogického výzkumu

NOVINKA: European Educational Research Journal (EERJ), 5/2021

Monočíslo *Education in Europe and the COVID-19 Pandemic*: Inequities in first education policy responses to the COVID-19 crisis: A comparative analysis in four Central and East European countries (M. Mitescu-Manea, L. Safta-Zecheria E. Neumann, V. Bodrug-Lungu, V. Milenkova and V. Lendzhova); School lockdown? Comparative analyses of responses to the COVID-19 pandemic in European countries (Sverker Lindblad, Gun-Britt Wärvik, Inger Berndtsson, Elsi-Brith Jodal, Anders Lindqvist, Giulia Messina Dahlberg, Dimitrios Papadopoulos, Caroline Runesdotter, Katarina Samuelsson, Jonas Udd and Martina Wyszynska Johansson); Renegotiating the public good: Responding to the first wave of COVID-19 in England, Germany and Italy (Peter Kelly, Susann Hofbauer and Barbara Gross); COVID-19 and its effects: On the risk of social inequality through digitalization and the loss of trust in three European education systems (Inka Bormann, Katja Brøgger, Milan Pol and Bohumíra Lazarová); Building trust, resilient regions, and educational narratives: Municipalities dealing with COVID-19 in border regions of Portugal (Sofia Marques da Silva); Troubled schools in troubled times: How COVID-19 affects educational inequalities and what measures can be taken (Julia Frohn); Parents for whom school 'is not that big a deal'. Parental support in home schooling during lockdown in France (Romain Delès).

<https://journals.sagepub.com/home/eer>

3. Další odborné recenzované časopisy vycházející v ČR

- Czech-Polish historical and Pedagogical Journal (<https://www.ped.muni.cz/cphjournal/>)
- EduPort – Education Support (<https://eduport.pf.ujep.cz/>)
- Elementary Mathematics Education Journal (<http://emejournal.upol.cz>)
- Historia scholastica (<http://www.historiascholastica.com>)
- Journal of Technology and Information Education (<http://jtie.upol.cz>)
- Journal on Efficiency and Responsibility in Education and Science (<https://www.eriesjournal.com>)
- Lifelong Learning (<http://lifelonglearning.mendelu.cz>)

- Scientia in educatione (<https://ojs.cuni.cz/scied/>)
- Testfórum (<http://www.testforum.cz>)

4. Další odborné recenzované časopisy vycházející na Slovensku

- Acta Educationis Generalis (<https://content.sciendo.com/view/journals/atd/atd-overview.xml>)
- Journal of Pedagogy, The Journal of University of Trnava (<https://content.sciendo.com/view/journals/jped/jped-overview.xml>)
- Pedagogika.sk (<http://www.casopispedagogika.sk>)
- Psychológia a patopsychológia dieťaťa (<https://vudpap.sk/x/cinnosti-vudpap/informacna-a-edicna-cinnost/casopisy-vudpap/papd>)

5. České odborné časopisy popularizující pedagogický výzkum

Komenský 145(3)/2021

Studie z výzkumu: Ozoboti na českých školách: zkušenosti učitelů základních škol (Karel Pícka).

<https://www.ped.muni.cz/komensky/>

KNIHY: PRÁVĚ VYCHÁZÍ

Brücknerová, K. (2021). *Studují spolu. Vzájemné učení mezi vysokoškolskými studenty kombinovaných studií a možnosti jeho podpory*. Masarykova univerzita.

Kniha představuje vzájemné učení mezi studenty kombinovaných studií jako významnou část jejich vysokoškolské zkušenosti. Na základě dosavadních výzkumů konstatuje, že vzájemné učení souvisí se studijní úspěšností, spokojeností ve studiu i se studijní angažovaností, a na tomto základě shrnuje možnosti podpory vzájemného učení na vysokých školách. Kvalitativní výzkum vzájemného učení mezi kombinovanými studenty pedagogických oborů nabízí popis kontextuálních charakteristik, které vzájemné učení ovlivňují, i popis situací vzájemného učení. Na základě vzorců ve výskytu učebních situací jsou definovány tři typy vzájemného učení mezi studenty kombinovaných studií: studují vedle sebe, studují spolu a studují díky sobě. U každého z typů jsou vysvětleny jeho konkrétní benefity pro zapojené studenty a zároveň je vysvětleno, jaká jsou pro daný typ vzájemného učení optimální podpůrná opatření.

Kniha je dostupná z <https://doi.org/10.5817/CZ.MUNI.M210-9914-2021>

Koubek, P. (2021). *Subjektivní teorie a jednání učitelů: vícečetná případová studie v kontextu profesního rozvoje učitelů*. Masarykova univerzita.

Subjektivní teorie představují kognitivní struktury, které jsou relativně stabilní, a ačkoliv je jejich nositel nemá často verbalizovány, podle zjištění výzkumu řídí jeho jednání ve výuce. Cílem monografie je na čtyřech zkoumaných případech učitelek občanské výchovy ilustrovat jejich subjektivní teorie týkající se smyslu a cíle vyučovacího předmětu a psychodidaktické transformace těchto cílů v příležitosti k učení žáků.

Kniha je dostupná z <https://doi.org/10.5817/CZ.MUNI.M210-9810-2021>

Lazarová, B., Pol, M., Moškvan, V. a kol. (2021). *Building University Schools in Teacher Education Programmes. Guidelines and Suggestions*. Masarykova univerzita.

Součástí pregraduálního vzdělávání učitelů jsou praxe studentů učitelství, které se realizují v tzv. univerzitních nebo fakultních školách. Cílem této publikace je nabídnout různé možnosti využití konceptu univerzitních škol v programech vzdělávání učitelů. Inspirace a jednotlivé kroky, jak nastavit a rozvíjet spolupráci mezi univerzitami a školami, jsou popsány ve struktuře: organizace praxí a podpora spolupráce, aktivity na studentských praxích a požadavky na kompetence učitelů – mentorů. Publikace je jedním z výstupů projektu Erasmus+ EdUSchool – Enhancing European Teacher Education through University Schools, jehož cílem bylo posílit společné porozumění konceptu univerzitních škol těmi, kteří se na praxích studentů podílejí.

Kniha je dostupná z <https://doi.org/10.5817/CZ.MUNI.M210-9901-2021>

Smetáčková, I., Pavlas Martanová, V., Francová, V., Viktorová, I., Franke, H., & Páchová, A. (2021). *Techniky kolegiálního sdílení profesních zkušeností. Když spolu vyučující mluví o práci...* PedF UK.

Kniha představuje kolegiální sdílení profesních zkušeností mezi vyučujícími jako jeden z nástrojů učitelského profesního rozvoje. Přínosy kolegiálního sdílení jsou patrné jak v oblasti reflexe, sebereflexe, užívaných pedagogických a didaktických praktik, tak v oblasti komunikace a spolupráce v rámci učitelského sboru. Kniha předkládá ucelený pohled na to, jaké jsou principy kolegiálního sdílení, jaké jsou jeho přínosy, ale také jaké překážky mohou efektivnímu zavedení ve škole bránit. Podrobnější pozornost je věnována pěti postupům: supervizi, intervizi, balintovským skupinám, Wandě a mentoringu. Ty jsou popsány jak z hlediska ideálního průběhu, tak z hlediska konkrétních zkušeností škol, které je využívají. Knihu završuje série příběhů, v nichž různí aktéři kolegiálního sdílení (vyučující, vedení škol a vedoucí skupin kolegiálního sdílení) ukazují praktické využití v realitě současných českých škol. Kniha je výstupem z výzkumného projektu "Supervize - prevence učitelského vyhoření", který realizovala katedra psychologie Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy za finanční podpory TAČR.

Kniha je dostupná z <https://pages.pedf.cuni.cz/vyzkumvyhoreni/files/2021/09/monografie.pdf>

Straka, O. (2021). *Jak měřit metakognici (nejen) u nadaných dětí*. Masarykova univerzita.

Publikace se věnuje problematice měření metakognice, se zvláštním zřetelem na specifickou skupinu intelektově nadaných dětí. Stručně představuje samotný konstrukt metakognice, taxonomii metakognitivních jevů a vztah metakognice a intelektového nadání. Dále jsou pojednány a kriticky zhodnoceny nejdůležitější metody a techniky, které byly pro zjišťování metakognice vyvinuty. Monografie se zabývá jak metodami, při nichž jsou data o metakognici registrována souběžně s vykonáváním podnětového úkolu (tzv. on-line metody), tak metodami, kdy jsou data zaznamenávána až s určitým časovým odstupem (tzv. off-line metody). Nejobsáhlejší část publikace se pak zabývá problematikou různých metrik a indexů používaných k vyjádření úrovně metakognitivního monitorování.

Kniha je dostupná z <https://doi.org/10.5817/CZ.MUNI.M210-9905-2021>

Vališová, A., & Kovaříková M. (2021). *Obecná didaktika a její širší pedagogické souvislosti v úkolech a cvičeních*. Grada.

Studijní materiál je určen pro studenty učitelství bakalářského i magisterského typu v prezenční i kombinované formě studia. V souvislosti s realizovanou strukturací studijních programů pro bakalářskou a navazující magisterskou úroveň může podpůrně sloužit též jiným předmětům akreditovaných programů na různých vysokých školách pedagogického zaměření. Studijní text je východiskem k samostatnému studiu – úkoly, které obsahuje, vedou k práci s odbornou literaturou. Při práci s textem jde nejen o osvojení si základních informací týkajících se vybraných témat z obecné didaktiky, ale také o konfrontaci s představami a dosavadními poznatky čtenářů.

Publikace je uspořádána do patnácti základních kapitol, které mají pro lepší orientaci shodnou strukturu: na úvod obsahují shrnutí cílů a obsahu kapitoly, dále samotný studijní text spolu s potřebnými definicemi, ale také množství úkolů k samostatnému řešení a příkladů z praxe, doplňující texty, shrnutí tématu, klíčová slova dané kapitoly a komentář, který poskytuje možná řešení úkolů a další rozšiřující informace.

Zounek, J., Juhaňák, L., Staudková, H., & Poláček, J. (2021). *E-learning: učení (se) s digitálními technologiemi* (2. vyd.) Wolters Kluwer.

Kniha vychází nejen z teoretického studia a výzkumu autorů, ale i z jejich vlastní učitelské a lektorské praxe. Cílem knihy je ukázat některé možné cesty a postupy v oblasti učení (se) s digitálními technologiemi. Kniha reflektuje současné pedagogické i technologické trendy, zároveň je kritická k nerealistickým očekáváním a představám, které jsou s implementací technologií často spojeny. Kniha může čtenářům přinést inspiraci a otevřít nové perspektivy i způsoby učení (se) s digitálními technologiemi. Publikace obsahuje rovněž různé informační zdroje a výsledky výzkumů z oblasti e-learningu, ale i z širěji pojatého výzkumu zaměřeného na digitální technologie ve společnosti.

Knihu doplňuje online podpora, která je dostupná na <http://knihaelearning.cz/>. Online podpora doplňuje (nejen) informační hodnotu knihy tištěné, ale současně také ukazuje některé možnosti moderních technologií. Na webu jsou dostupné odkazy na zdroje citované v textu knihy, ale i odkazy na weby různých online technologií.

KNIHY: ČLENOVÉ ČAPV DOPORUČUJÍ

Četli jste zajímavou publikaci nedávno vydanou v zahraničí, jež byste rádi doporučili ostatním členům? Napište nám na bulletin@capv.cz.

VÝZVY PRO AUTORY

Aktuální výzva časopisu *Studia Paedagogica* (Upper secondary school graduation as a critical point in education) je dostupná z webu časopisu na <https://www.phil.muni.cz/journals/index.php/studia-paedagogica/announcement#upperSec> a je také přílohou tohoto bulletinu.

Redakční poznámka

Informace o konferencích jsou zveřejňovány po dobu otevřené registrace na konferenci. Informace o jednotlivých číslech časopisů jsou opakovány do doby zveřejnění nového čísla. Informace o nových knihách jsou zveřejňovány jednou. Anotace publikací jsou v některých případech převzaty z podkladů dostupných na webových stránkách jednotlivých vydavatelů a nemusí vždy vyjadřovat stanovisko redakce. Bulletin ČAPV vychází pětkrát ročně. Informace o konferencích a nových či zajímavých publikacích zasílejte na: bulletin@capv.cz.

Bulletin připravuje a edituje František Tůma (KAA FF MU/KPed PedF MU). Na tvorbě bulletinu spolupracují: Jana Poláchová Vašátková (KSA FF UP), Martin Chvál (ÚVRV PedF UK), Roman Švaříček (ÚPV FF MU) a Hana Voňková (KPed PedF UK). Jazykovou korekturu provedl doktorand na KAA FF MU David Ryška. Za stipendijní podporu děkujeme Katedře anglistiky a amerikanistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity.

CALL FOR PAPERS: Special Issue

**Upper secondary school graduation as a critical point
in education**

Editors: Petr Novotný & Claudia Schuchart

27:4, 2022

The *Studia paedagogica* journal is indexed in SCOPUS.

The upcoming thematic issue of the journal *Studia paedagogica* will focus on upper secondary education (ISCED 3) final examinations as an important part of the life courses and educational careers of young people. We consider it appropriate to deal with this topic. We ask the question “What are the consequences – at individual, institutional, and societal levels – of how the final examination is managed in various educational systems?”

The topic defined here opens a space for the application of various theoretical assumptions and for presentations of empirical research. The list provided here is certainly not exhaustive, but it may serve to inspire authors.

We are interested in how success or failure is initiated in the final exam. The causes of success or failure in upper secondary school are found in individual and family contexts (Quin, 2017). The causes can also be and increasingly are sought in the characteristics of the school and in teacher attitudes on a scale between academic optimism (Hoy, 2012) and academic futility (Van Houtte & Vantieghem, 2020).

We are also interested in the circumstances, functions, course, and completion of studies at the level of secondary general (ISCED 3A) and secondary vocational education (ISCED 3B), including the question of whether high-stakes testing policies affect student learning (Amrein & Berliner, 2002). The ideology behind the exam setup is a matter of

discussion (Nylund, Rosvall, & Ledman, 2017). A comparative perspective may be applied.

The results of final exams, called variously *maturita*, *matura*, school-leaving exams, general certificate of secondary education, *baccalaureate*, etc., play an important role in the future study and life path of the graduate. In some education systems, graduation is a necessary condition for access to higher education. Failure to graduate presents a barrier to further study or work. Not completing secondary school often entails an increased risk of social exclusion for failing students and indicates a risk of not fitting into the labor market (Piopiunik, Schwerdt & Wößmann, 2014). In some countries, alternative pathways from non-academic school types to higher education are provided (Schuchart & Schimke, 2019). The effect of the metaphorically open or closed doors of the university may be examined.

Based on this brief overview, we offer the following examples of possible topics of the texts:

- Comparison of the functions of final examinations in education systems
- Decision-making on the entry into higher education and planning of the educational path of students
- Difficulty of graduation from upper secondary education as perceived by students, parents, and other actors
- Graduation from upper secondary education from the perspective of teachers
- Success and failure in the final exam and its interpretation
- The results of the final exam and the future educational path: continuity or discontinuity
- The results of the final exam and future careers, including economic effects for individuals and society
- Perception of graduation by educational policy actors
- The informative value of testing as the final stage of upper secondary education

This thematic issue will be published in English in December 2022. The deadline for submission of **abstracts** is **December 31, 2021**; the deadline for submission of **full texts** is **April 30, 2022**. Both abstracts and full texts are to be sent to the e-mail address

studiapaedagogica@phil.muni.cz. Articles should be written in English and meet the requirements set out in the instructions for authors on the journal's website. Manuscripts will be submitted to a peer-review process that will enable the editors to select papers for publication.

The editors of this issue are Petr Novotný (Masaryk University, Czech Republic) and Claudia Schuchart (University of Wuppertal, Germany). You can find more information at www.studiapaedagogica.cz.

REFERENCES

- Amrein, A. L., & Berliner, D. C. (2002). High-stakes testing, uncertainty, and student learning. *Education Policy Analysis Archives*, 10(18), 1-74.
- Hoy, W. (2012). School characteristics that make a difference for the achievement of all students: A 40-year odyssey. *Journal of Educational Administration*, 50(1), 76-97.
- Nylund, M., Rosvall, P., & Ledman, K. (2017). The vocational–academic divide in neoliberal upper secondary curricula: The Swedish case. *Journal of Education Policy*, 32(6), 788-808.
- Piopiunik, M., Schwerdt, G., & Wößmann, L. (2014). Central school-leaving exams, signaling effects of grades and labor-market outcomes in Germany. [Zentrale Abschlussprüfungen, Signalwirkung von Abiturnoten und Arbeitsmarkterfolg in Deutschland] *Zeitschrift Fur Erziehungswissenschaft*, 17(1), 35-60.
- Quin, D. (2017). Longitudinal and contextual associations between Teacher–Student relationships and student engagement: A systematic review. *Review of Educational Research*, 87(2), 345-387.
- Schuchart, C., & Schimke, B. (2019). Is it worth catching up on a higher school-leaving certificate? Alternative pathways to university entrance qualifications and their labour market returns. [Lohnt sich das Nachholen eines Schulabschlusses? Alternative Wege zur Hochschulreife und ihre Arbeitsmarkterträge] *Kolner Zeitschrift Fur Soziologie Und Sozialpsychologie*, 71(2), 237-273.
- Van Houtte, M., & Vantieghem, W. (2020). Do girls make boys study? Gender composition, gender role culture, and sense of futility in Flemish secondary schools. *Youth and Society*, 52(2), 229-250.